відмова від адміністративно регульованих цін та інші високоволатильні компоненти індексу споживчих цін, що підтверджує достовірність моделі інфляційної націнки та її використання при плануванні прогнозних цільових орієнтирів інфляції.

Так, на 2019 рік, оптимальний цільовий рівень інфляції (річна зміна ІСЦ), який відповідає фундаментальним основам економіки України, визначається Національним банком на рівні 5% із допустимим діапазоном відхилень ± 1 п. п. Фаза зниження інфляційної цілі з поточної до 5 відсотків буде здійснюватися до грудня 2019 року. Досягнення цієї цілі буде залежати від рівня цін на сировину та енергоресурси на світовому ринку, що є визначальним при плануванні внутрішніх витрат фірми, що виступають основним компонентом для визначення цільових орієнтирів інфляції в рамках моделі інфляційної націнки.

Список використаних джерел

1. Про Стратегію монетарної політики Національного банку України від 13.08.18р.[Режим доступу: https://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=76958856]

2. Anindya Banerjee, Bill Russell Inflation and Measures of the Markup // Department of Economics, European University Institute, Italy; Department of Economic Studies, University of Dundee, United Kingdom

[Режимдоступу:https://www.billressell.info/Banerjee__Russell_JoM_Final_14_Nov_2003.pdf]

Чередніченко О.О.
к.т.н., доцент,
НУБіП України,
«Ірпінський економічний коледж»
Чередніченко Є.С.
студентка ВП НУБіП України,
«Ірпінський економічний коледж»

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ГАЛУЗІ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ЦУКРОВИХ БУРЯКІВ

Буряківництво – це рослинницька галузь, підприємства якої вирощують єдину цукроносну технічну культуру в Україні - цукровий буряк, із соку якого цукрові заводи виготовляють цукор.

Цукробурякова галузь в Україні є однією з найбільш технологічно сформованих, оскільки експортується не аграрна сировина, а продукти її переробки. Це досить важливий аргумент для розвитку і підтримки галузі

буряківництва, як джерела валютних надходжень, забезпечення продукцією багатьох галузей, збільшення робочих місць і задоволення попиту населення в цінному продукті.

Вирощування цукрових буряків знаходиться в постійній конкурентній боротьбі не тільки з імпортним цукром-сирцем, а й із зерновими й олійними культурами [1].

В усіх категоріях господарств України під цукровими коренеплодами у 2011 р. було зайнято 516 тис. га, у 2017 р. – 314 тис. га, а в 2018 р. - 280 тис. га, що на 11% менше, ніж в минулому році.

Період 2012–2017 рр. характеризується зменшенням кількості бурякосіючих господарств з 722 до 407 і зменшенням їх частки в загальній кількості сільськогосподарських підприємств з 7,9% до 4,5% (табл. 1)[2]. Відповідно це привело до скорочення посівних площ під цукровими буряками.

Збільшення частки цукрових буряків у структурі посівних площ призводить до підвищення врожайності, зниження собівартості, зростання продуктивності й рівня рентабельності. Нині в більшості бурякосійних господарств питома вага цукрових буряків у структурі посівних площ становить 11-15%.

Таблиця 1

Розподіл сільськогосподарських підприємств за рівнем спеціалізації виробництва цукрових буряків

Показник	2012р.	2013р.	2014р.	2015р.	2016р.
Кількість підприємств, що реалізовували цукрові буряки	722	368	494	319	407
Частка до усіх підприємств, %	7,9	4,0	5,4	3,5	4,5
Кількість підприємств з рівнем спеціалізації:					
до 30	636	345	431	303	362
% до підприємств, що реалізовували цукрові буряки	88,1	93,8	87,2	95,0	88,9
% у реалізації	42,7	50,5	56,7	71,1	61,6
30,1 – 60	65,0	16,0	50,0	14,0	35,0
% до підприємств, що реалізовували цукрові буряки	9,0	4,3	10,1	4,4	8,6
% у реалізації	45,2	40,3	35,1	28,2	27,7
більше 60	21	7	13	2	10
% до підприємств, що реалізовували цукрові буряки	2,9	1,9	2,6	0,6	2,5
% у реалізації	12,2	9,2	8,2	0,7	10,7

Спеціалізація підприємства впливає на ефективність діяльності, що можна простежити на прикладі спеціалізованих господарств з вирощування цукрових буряків. За допомогою методу групування за питомою вагою цукрових буряків у валовій продукціїсільськогосподарських підприємств та у виручці при реалізації сільськогосподарської продукції можна розглянути вплив рівня спеціалізації на ефективність виробництва цукрових буряків.

Виробництво цукрових буряків поступово стає пріоритетом великих сільгоспвиробників. На сьогодні лідером посівних площ під буряком є агрохолдинги «Астарта» і «Укрпромінвест-Агро», яким належить чверть посівів культури. Підприємства роблять ставку на виробництво цукру і стабільний ринок збуту продукції.

Сьогодні цукрово-бурякова промисловість України переживає період відродження. Поступово оживають закриті в період кризи підприємства, які модернізують виробничі потужності і знову приступають до випуску цукру. Наприклад, в с. Миколаївка Білопільського району Сумської області знову запрацював відомий Жовтневий цукровий завод. Крім того, в 2017 р. було запущено ще чотири цукрових заводи.

Наведені дані табл. 2 свідчать, що протягом тривалого періоду буряківництво характеризується низьким рівнем економічної ефективності. Лише у 2015 р. та 2016 р. сформувались умови, які сприяли підвищенню ефективності галузі, а в 2017 р. великі та середні сільськогосподарські підприємства отримали значно гірші показники. За досліджуваний період спостерігається майже подвійне збільшення, як собівартості 1 ц коренів з 37,15 грн у 2012 р. до 73,43 грн в 2017 р., так і ціни реалізації 1 ц цукрових буряків з 43,00 грн до 82,53 грн. При цьому прибуток зріс на 55,6%, хоча на відміну від інших показників стабільного зростання не відбувалося. Найменший прибуток на 1 ц коренів зазначені підприємства отримали в 2013 р. на рівні 1,07 грн, а найбільший - у 2015 р. на рівні 17,4 грн. Найкращий рівень рентабельності складав 28,2% у 2015 р. Незважаючи на зростання цін, рівень рентабельності сільськогосподарських підприємств при виробництві цукрових буряків з 2015 р. знизився до 12,4% в 2017 р.

Усі негаразди в галузі буряківництва відбиваються на результатах діяльності цукрозаводів. За даними Національної асоціації цукровиків України «Укрцукор» близько 65% витрат у виробничій собівартості цукру, виробленого в Україні, займає сировина. Значна частка в собівартості цукру припадає на паливо та енергію на технологічні потреби – майже 14%. При цьому заробітна плата робітників із відрахуваннями на соціальні заходи становила близько 2%, що звичайно не створює матеріальної зацікавленості працівників у підвищенні рівня ефективності виробництва.

Таблиця 2

Економічні показники виробництва цукрових буряків у великих та середніх сільськогосподарських підприємствах України

Показник	2012р.	2013р.	2014р.	2015р.	2016р.	2017р.	2017 р. до 2012 р., %
Площа, тис га	381	208	285	202	251	273	71,7
Виробництво, тис ц	160372	87639	142480	92417	127388	135877	84,7
Урожайність, ц/га	420,9	420,8	499,6	458,6	507,3	497,2	118,1
Виробничі витрати на 1 га, грн	14261	14222	18949	26614	33144	34135	239,4
Виробнича собівартість 1 ц, грн	33,88	33,80	37,93	58,03	65,33	68,66	202,6
Реалізовано,тис ц	63875	30435	51587	27138	39070	56247	88,1
Повна собівартість 1 ц, грн	37,15	38,89	42,15	61,65	68,90	73,43	197,6
Ціна реалізації 1 ц, грн	43,00	39,96	49,70	79,05	85,66	82,53	191,9
Прибуток на 1 ц коренів, грн	5,85	1,07	7,55	17,40	16,76	9,10	155,6
Рентабельність, %	15,7	2,7	17,9	28,2	24,3	12,4	Х
Частка цукрових буряків у виручці від реалізації с.-г. продукції, %	2,3	1,0	1,6	0,8	1,2	1,4	Х

Бурякоцукрове виробництво повинно розвиватися як експортно-орієнтована галузь. Потреба українського внутрішнього ринку оцінюється в 1,54 млн т, а можливості галузі значно більші, тому необхідно розширювати експорт і обмежувати імпорт, застосовуючи ліцензування, квотування та митні тарифи.

Список використаних джерел

1. Загострення конкуренції на ринку цукру / Бондар В.С., Фурса А.В., Гореленко В.І. та ін. Цукрові буряки. 2017. № 4. С. 6-9.

2. Державна служба статистики України. 2018. URL: http://www.ukrstat.gov.ua.